

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

A.H.K. van Viegen (PVDD)

(d.d. 15 juli 2013)

Nummer

2836

Onderwerp

Gebruik glyfosaat

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Uit een recent onderzoek¹ blijkt dat in de urine van vijf van acht onderzochte Nederlanders resten zijn gevonden van glyfosaat, een gif dat onder meer in het omstreden onkruidbestrijdingsmiddel Roundup wordt gebruikt. Met 63 procent zit Nederland daarmee boven het Europese gemiddelde van 44 procent. Dit concludeert Milieudefensie en Friends of the Earth Europe op basis van het onderzoek naar 182 urinemonsters uit achttien landen. De urinemonsters werden afgenomen bij mensen die in steden wonen en geen Roundup hebben gebruikt of in handen hebben gehad.

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) test niet op de aanwezigheid van glyfosaat op groente en fruit. Milieudefensie pleit voor meer onderzoek en meer controle op dit veelgebruikte middel.

Het gebruik van glyfosaat in de landbouw neemt sterk toe. Tussen 2000 en 2008 verdubbelde het gebruik. Glyfosaat is wereldwijd het meest gebruikte bestrijdingsmiddel tegen onkruid. Het wordt ten onrechte gezien als een 'milieuvriendelijk' bestrijdingsmiddel. Glyfosaat overschrijdt in Nederland de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het grootste probleem bij de chemische onkruidbestrijding is het wegspoelen van de gebruikte middelen, in veel gevallen glyfosaat. Als er na het spuiten een regenbui komt en het water spoelt in een putje, dan heb je een probleem, dan komt het gif in het grond- en oppervlaktewater terecht. Het is schadelijk voor de aanwezige flora en fauna^{2 3 4} en draagt bij aan de enorme bijensterfte.

¹ <http://www.milkstory.nl/artikel/glyfosaat-wederom-ter-discussie-gesteld>

²

http://www.criigen.org/SiteEn/index.php?option=com_content&task=view&id=379&Itemid=125

³ <http://www.ofa.org.au/papers/glyphosaterreview.htm>

⁴ http://www.biology.pitt.edu/sites/default/files/facilities-images/Relyea_pubs/2012%20Relyea.pdf

Op 15 september 2011 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen, waarin de regering is gevraagd om het gebruik van glyfosaat te verbieden wegens de giftige eigenschappen en het gevaar voor het milieu.

Duurzaam onkruidbeheer op verhardingen⁵

Nederland erkent sinds 2005 het DOB-systeem (Duurzaam OnkruidBeheer op verhardingen). Binnen DOB kan men kiezen voor verschillende onkruidbestrijdingsmethoden zoals mechanisch, thermisch of chemisch, mits wettelijk toegestaan, aantoonbaar effectief en milieuverantwoord. DOB-criteria voor inzet van deze methoden zijn gebaseerd op kennis van effectiviteit, milieueffecten en kosten. Kiest men voor chemische onkruidbestrijding, dan gelden extra regels die het wegspoelen van het middel naar het oppervlaktewater moeten tegengaan. Professionele gebruikers moeten sinds enkele jaren verplicht werken volgens de DOB-richtlijnen. De DOB-methode levert een bijdrage aan het realiseren en behouden van een goede waterkwaliteit. Gezien de tegenstellingen die er momenteel zijn over glyfosaatgebruik op verharde bodem, maar ook de innovaties sinds 2005, is de tijd rijp voor DOB 2.0. DOB 2.0 biedt een alternatief voor een totaalverbod op het gebruik van glyfosaat op verharde bodems. De aangescherpte DOB 2.0-richtlijnen voldoen aan de watercriteria, scoren het beste wat milieurendement betreft en de kostenstijging is verwaarloosbaar. Medio 2014 wordt de toepassing van de DOB 2.0-richtlijnen in Nederland verplicht.

Rottemeren

Via een inwoner van de provincie Zuid-Holland heeft de fractie van de Partij voor de Dieren een melding gekregen dat er in het Recreatieschap Rottemeren bij het groenbeheer het bestrijdingsmiddel Roundup gebruikt wordt (zie bijgevoegde foto's, d.d. 26 juni 2013). Deze persoon gaf tevens aan dat Groenservice Zuid-Holland (GZH) het middel nog steeds gebruikt.

Naar aanleiding van de bovenstaande toelichting wil de Partij voor de Dieren de volgende vragen aan u voorleggen.

1. *Kent u het bericht 'vaak onkruidbestrijder in Nederlandse urine'?⁶ En wat vindt u van deze uitkomsten en gaat u hier iets aan doen? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Ja. Uit het bericht blijkt dat er glyfosaat is gevonden in 5 van de 8 onderzochte Nederlandse urinemonsters, die deel uitmaakten van het onderliggende onderzoek. Het RIVM heeft geconstateerd dat het rapport te summier is om de resultaten goed te kunnen duiden. Wij sluiten ons aan bij deze constatering. De bron van de gevonden glyfosaatsporen kan uit het Duitse onderzoeksrapport niet worden afgeleid. Voor beantwoording van de vraag wat wij met de uitkomsten gaan doen, verwijs ik naar de beantwoording van de volgende vragen.

⁵ <http://www.wageningenur.nl/nl/show/Duurzaam-onkruidbeheer-op-verhardingen.htm>

⁶ <http://www.nieuws.nl/opmerkelijk/20130613/Vaak-onkruidbestrijder-in-Nederlandse-urine>

2. *Waar, wanneer, hoeveel en hoe vaak gebruikt de provincie Zuid-Holland, de GZH of andere instanties waarvoor de provincie verantwoordelijk is, glyfosaat?*

Antwoord

De provincie Zuid-Holland is verantwoordelijk voor het beheer van provinciale recreatiegebieden (Groenservice Zuid-Holland, GZH) en de provinciale infrastructuur (Dienst Beheer Infrastructuur, DBI). Daarnaast is GZH ook de beheerder van natuur- en recreatiegebieden in opdracht van diverse natuur- en recreatieschappen. Het gebruik van glyfosaat onder verantwoordelijkheid van de provincie Zuid-Holland is beperkt tot gebruik door, danwel in opdracht van, GZH en DBI.

GZH kiest zoveel mogelijk voor alternatieven, en gebruikt glyfosaat in beperkte mate in specifieke situaties waar geschikte alternatieven ontbreken, zoals bij bestrijding van enkele plaagsoorten en soms op halfverharding. Het gebruik van chemische middelen wordt al jaren gereduceerd en tegelijkertijd worden alternatieven gezocht en toegepast. GZH is terughoudend in het gebruik van chemische middelen en past zoveel mogelijk gelijkwaardige, ecologisch verantwoorde alternatieven toe. Hiermee anticipeert GZH tevens op een toekomstig verbod op toepassing van de stof in openbaar groen.

Ook de Dienst Beheer Infrastructuur (DBI) past bij het onderhoud van wegen selectief en in specifieke situaties glyfosaat toe als (mechanische) alternatieven niet geschikt zijn in verband met de verkeersveiligheid.

3. *Kunt u aangeven of en zo ja welke hoeveelheden glyfosaat in het Zuid-Hollandse drinkwater, oppervlaktewater en gezuiverd rioolwater aanwezig zijn?*

Antwoord

In het Zuid-Hollandse drinkwater wordt geen glyfosaat aangetroffen boven de onderste analysegrens van 0,03 µg/l. De drinkwaternorm voor glyfosaat is 0,1 µg/l en wordt dus niet overschreden.

In het grondwater t.b.v. de drinkwatervoorziening wordt geen glyfosaat aangetroffen, boven de onderste analysegrens van 0,03 µg/l. Drinkwater, bereid uit grondwater, bevat dus geen aantoonbaar glyfosaat.

In het Zuid-Hollandse oppervlaktewater, ingenomen ten behoeve van de drinkwatervoorziening, wordt glyfosaat aangetroffen. Uit navraag bij drinkwaterbedrijven blijkt, dat na behandeling en zuivering door de drinkwaterbedrijven, in drinkwater van de diverse productielocaties geen glyfosaat meer aangetroffen wordt boven de onderste analysegrens van 0,03 µg/l.

In het Zuid-Hollands oppervlaktewater en gezuiverd rioolwater zijn concentraties glyfosaat gemeten. Uit navraag bij waterschappen blijkt dat het aantal metingen en de periode verschilt per waterschap. Over het algemeen blijkt dat glyfosaat tot ongeveer 2006 is gemeten in het oppervlaktewater en gezuiverd rioolwater. Uit die metingen blijkt dat de destijds gemeten concentraties ver beneden de norm van 77 µg/l bleven. Gemiddeld lagen de gemeten concentraties op 1% van de norm, met een enkele uitschieter naar 25% van de norm. Vanaf 2006 wordt glyfosaat niet meer door de waterschappen gemeten. Landelijk zijn gegevens bekend via de atlas bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater.

De meest recente gegevens dateren uit 2011. Hieruit blijkt dat de concentraties glyfosaat in het Zuid-Hollandse oppervlaktewater en gezuiverd rioolwater onder de norm van 77 µg/l blijven.

4. *Kunt u aangeven wat de gevolgen zijn voor de volksgezondheid, de flora en fauna en het milieu van het in de bodem en in het water belanden van glyfosaat voor de kwaliteit van het Zuid-Hollandse drink- en oppervlaktewater en wat vindt u daarvan?*

Antwoord

In het genoemde Duitse onderzoeksrapport werden glyfosaatgehalten gevonden tot enkele microgrammen per liter urine. Het RIVM geeft aan dat de aanwezigheid van sporen van gewasbeschermingsmiddelen in het lichaam op zich niet veel zegt over de schadelijkheid. Bepalend voor de schadelijkheid voor de volksgezondheid zijn de niveaus waarin de stoffen aanwezig zijn, en eventueel ook hoe vaak en hoe lang men is blootgesteld aan die stoffen. Het RIVM concludeert dat glyfosaatgehalten van enkele microgrammen per liter) zoals die in de genoemde Duitse studie zijn gevonden, geen risico vormen voor de gezondheid.

Over de gevolgen voor flora en fauna en het milieu, van het in de bodem en in het water belanden van glyfosaat van eerder genoemde concentraties, is geen eenduidige informatie beschikbaar. Wij volgen de discussie over onderzoek naar de gevolgen.

5. *Passen de provincie Zuid-Holland, de GZH of andere instanties waarvoor de provincie verantwoordelijk is, het zogenaamde DOB-systeem (en misschien op vrijwillige basis het DOB 2.0 systeem) toe? Zo ja, waar? Zo nee, waarom niet en bent u van plan dit te gaan doen en zo ja op welke termijn?*

Antwoord

Ja. GZH en DBI schrijven bij gebruik van chemische onkruidbestrijding, het DOB-systeem voor aan de opdrachtnemers, die hiertoe gecertificeerd dienen te zijn.

6. *Glyfosaat mag nog steeds gebruikt worden. Bent u desalniettemin bereid – gezien de schadelijke effecten – een milieuvriendelijk alternatief te gebruiken bij het groenbeheer in Zuid-Holland? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Bij het groenbeheer in Zuid-Holland wordt waar mogelijk een milieuvriendelijk alternatief gebruikt. Glyfosaat wordt zeer terughoudend gebruikt bij enkele specifieke toepassingen, waar gelijkwaardige, ecologisch verantwoorde alternatieven nog ontbreken. GZH streeft naar een verdergaande reductie van de inzet van chemische bestrijdingsmiddelen in het groenbeheer.

Den Haag, 4 september 2013

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

mw. drs. J.A.M. Hilgersom J. Franssen

